

Gülər Çinqiz qızı BAYRAMOVA

AR ETN akad. H.Ə.Əliyev adına Coğrafiya İnstitutu, Bakı, Azərbaycan

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-3197-0261>

İlhama Agamusa qız ZEYNALOVA

AR ETN akad. H.Ə.Əliyev adına Coğrafiya İnstitutu, Bakı, Azərbaycan

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-2648-4621>

**DUZDAĞ FİZİOTERAPİYA MƏRKƏZİNİN MÜALİCƏ-SAĞLAMLIQ TURİZMİ
DESTİNASİYASI KİMİ ƏHƏMİYYƏTİ VƏ İNKİŞAF PERSPEKTİVİ**

Xülasə

Müalicə-sağlamlıq turizmi son illərdə dünya miqyasında əhəmiyyətli dərəcədə artmaqdadır. İnsanlar, sağlamlıqlarını yaxşılaşdırmaq və müalicə xidmətlərinə(dən) daha sərfəli qiymətlərlə(dən) çatmaq (yararlanmaq) üçün müxtəlif ölkələrə səfər edirlər. 2023-cü ildə beynəlxalq sağlamlıq turizmi bazarının həcmi 100 milyard dolları ötdüyü proqnozlaşdırılır, bu da müalicə-sağlamlıq turizminə artan marağı göstərir. Naxçıvan Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzi, unikal müalicəvi resursları ilə bu sahənin inkişafına mühüm töhfə verir. Mərkəz, müasir tibbi avadanlıqlarla təchiz olunmuşdur və müxtəlif müalicə metodları ilə xəstələrə xidmət edir. Tədqiqatlar, duzlu hava terapiyasının tənəffüs yolları xəstəlikləri üçün 85%-dən çox müsbət təsir göstərdiyini qeyd edirlər. Müalicə-sağlamlıq turizminin iqtisadi təsiri, yeni iş imkanlarının yaradılması, infrastrukturun inkişafı və yerli iqtisadiyyatın canlanması ilə müşayiət olunur. Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzi, həm yerli, həm də beynəlxalq səviyyədə sağlamlıq turizmi üçün cəlbedici bir mərkəzdir və regionun turizm potensialını artırır. Müalicə-sağlamlıq turizmi, yalnız insanların sağlamlıqlarını bərpa etməyə deyil, həm də iqtisadi rifahın, sosial inkişafın və mədəni mübadilənin təmin edilməsinə xidmət edir.

Açar sözlər: *Naxçıvan, Duzdağ, turizm, müalicə-sağlamlıq, inkişaf.*

UOT: 338.48:61(479.24)

JEL: L98

DOI: <https://doi.org/1054414/SEQM4586>

Giriş

Araşdırılan ədəbiyyat materiallarından bəlli olur ki, son illərdə sağlamlıq turizmi dünya miqyasında əhəmiyyətli dərəcədə artmaqdadır [5. s. 77-82]. İnsanlar, öz sağlamlıqlarını yaxşılaşdırmaq, müxtəlif xəstəliklərin müalicəsi üçün daha sərfəli və keyfiyyətli xidmətlər axtarmaqda maraqlıdırlar [2. 20-21; 3. s. 56-60; 4. s. 281-283; 6. s.132-140]. Bu mənada da müalicə-sağlamlıq turizm sektoru beynəlxalq miqyasda əhəmiyyətli dərəcədə genişlənməkdədir. Belə ki, 2023-cü il üzrə beynəlxalq sağlamlıq turizmi bazarının həcmi təxminən 100 milyard dolları ötmüş və 2027-ci ilə qədər bu rəqəmin 150 milyard dolları keçəcəyi proqnozlaşdırılır. Bu da müalicə-sağlamlıq turizminin qlobal səviyyədə artan əhəmiyyətini və potensialını göstərir. Dünya üzrə sağlamlıq turizmi sərmayələrinin 30%-i müalicəvi bərpa

xidmətlərinə yönəldilir [1]. Bu, müalicəvi mərkəzlərin, sağlamlıq turizmi sektorunda mühüm rol oynadığını göstərir. Məlumatlara görə, sağlamlıq turizmi sektoru, yerli iqtisadiyyatda 10%-dən çox artım və iş yerlərinin yaradılmasını önəmli yerlərdən birini tutur. Azərbaycanda da müalicə-sağlamlıq turizm destinasiyası kimi bir-çox təbii müalicə mərkəzləri mövcuddur. Bunlardan biri də, Azərbaycanın eksklüziv bölgələrindən biri olaraq, Naxçıvan Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzidir [9]. Naxçıvan Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzi, unikal müalicəvi xüsusiyyətləri ilə beynəlxalq səviyyədə xüsusi müalicə-sağlamlıq mərkəzdir [6. s. 132-136, 7. c. 55-61; 8. c. 78-83]. Odur ki, Naxçıvan Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzinin mövcud vəziyyətini, regional inkişaf perspektivlərini və

strateji əhəmiyyətinin araşdırılması, mövzunu aktual edir.

Tədqiqat üsulları.

Mövzuya uyğun ədəbiyyat araşdırmaları, turistlərin və müştərilərin mərkəz haqqında fikirləri, təcrübələri və məmnuniyyət səviyyələrinin öyrənməsi, tibbi ədəbiyyat və araşdırmalar tədqiqat üsulunun əsasını və incənilməsini təşkil edir.

Araşdırmanın təhlili.

Duzdağ Fizoterapiya Mərkəzi, Azərbaycanın unikal müalicəvi potensialına sahib olan Duzdağ bölgəsində yerləşir. Bu mərkəz, müasir tibbi avadanlıqlarla təchiz olunmuşdur və mütəxəssis heyəti ilə fərdi yanaşma prinsipini rəhbər tutaraq, xəstələrin sağlamlığını bərpa etmək üçün optimal şəraiti təmin edir. Mərkəzin əsas müalicə üsulları arasında duz müalicəsi, fizioterapiya, hidroterapiya və digər alternativ müalicə metodları mövcuddur. Duzdağ, özünün təbii duz mədənləri ilə tanınır və bu duzlar, xüsusilə tənəffüs yolları xəstəlikləri, revmatizm, osteoxondroz kimi xəstəliklərin müalicəsində istifadə olunur. Mərkəzin müalicə proqramları, tibbi müayinə nəticələrinə əsaslanaraq hazırlanır və hər bir xəstə üçün fərdi şəkildə icra olunur. Duzdağ Fizoterapiya Mərkəzinin müasir infrastrukturunu, rahatlıq və müasir müalicə metodlarını bir araya gətirərək, turistlərin və yerli sakinlərin sağlamlıq problemlərinin həllinə yönəlib. Mərkəz, həmçinin, sağlamlıq turizmi sahəsində mütəxəssis kimi tanınmağı hədəfləyir, bu da onun beynəlxalq miqyasda populyarlığını artırır.

Müalicə-sağlamlıq turizminin əhəmiyyəti.

Müalicə-sağlamlıq turizminin əhəmiyyəti dedikdə əsasən aşağıdakılar nəzərdə tutulur. Bura aiddir: *İqtisadi təsir, keyfiyyətli tibbi xidmətlər, təbii resursların istifadəsi, stressin azaldılması və psixoloji faydalar, beynəlxalq əlaqələrin gücləndirilməsi*. Bunları ayrı ayrılıqda təhlil edək.

İqtisadi təsir. Məlum olduğu kimi, müalicə-sağlamlıq turizmi, insanların sağlamlıq problemlərini həll etmək məqsədilə müəyyən bir bölgəyə səfər etməsi prosesidir. Bu turizm növü, son illərdə global miqyasda artan bir trend halını almışdır və bir çox ölkələr üçün iqtisadi, sosial və mədəni faydalar təqdim edir. Müalicə-sağlamlıq turizmi, yalnız xəstəliklərin müalicəsi məqsədilə insanların cəlb edilməsi ilə kifayətlənmir, eyni zamanda yerli iqtisadiyyata əhəmiyyətli dərəcədə

töhfə verir. Bu sahənin inkişafı, yeni iş imkanlarının yaradılması, xidmət sektorunun genişlənməsi, ticarət fəaliyyətinin artması və infrastrukturun təkmilləşdirilməsi ilə nəticələnir. Xəstələrin və onların yaxınlarının bölgədə qalması, otellər, restoranlar və digər xidmət müəssisələrinin fəaliyyətini stimullaşdırır, bu da yerli iqtisadiyyatı canlandırır. Eyni zamanda, müalicə-sağlamlıq turizmi, tibb sahəsində mütəxəssislərin yetişməsinə və bölgələr arasında iqtisadi fərqlərin azalmasına səbəb olur. Nəticədə, müalicə-sağlamlıq turizmi, yalnız insanların sağlamlıqlarını bərpa etməyə deyil, həm də iqtisadi rifahın, sosial inkişafın və regional balansın təmin edilməsinə mühüm rol oynayır.

Keyfiyyətli tibbi xidmətlər. Müalicə-sağlamlıq turizmi, inkişaf etmiş ölkələrin tibbi xidmətlərindən daha sərfəli qiymətlərlə faydalanmaq istəyən insanlar üçün cəlbedici bir alternativ təqdim edir. Bu fenomen, xüsusilə inkişaf etməkdə olan ölkələrdə müasir tibbi avadanlıqlar, yüksək ixtisaslı mütəxəssislər və müalicə metodlarının müxtəlifliyi ilə təchiz edilmiş mərkəzlərin yaranmasına səbəb olur. Bu cür mərkəzlər, beynəlxalq standartlara uyğun xidmətlər təqdim edərək, xəstələrə keyfiyyətli tibbi müdaxilələr və bərpa proqramları ilə yanaşı, rahat müalicə şəraiti də təmin edir. Eyni zamanda, bu xidmətlərin daha əlverişli olması, insanlara müalicə üçün sərfəli seçimlər etməyə imkan tanıyır, beləliklə, sağlamlıq turizmi sahəsi daha da inkişaf edir. Bu tendensiya, yalnız xəstələrin sağlamlıqlarını bərpa etməyə kömək etmir, həm də müalicə mərkəzlərinin beynəlxalq tanınmasına və daha geniş müştəri bazasına sahib olmasına şərait yaradır.

Təbii resursların istifadəsi. Duzdağ kimi bölgələr, unikal təbii resurslarla zəngindir; bunlar arasında duz mədənləri və mineral su mənbələri önə çıxır. Bu cür resurslar, müalicə metodlarının effektivliyini artıraraq, xəstələrə fərqli və innovativ müalicə imkanları təqdim edir. Duz mədənləri, xüsusilə tənəffüs yolu xəstəliklərinin müalicəsində geniş istifadə olunur; duzlu hava, nəfəs almağı asanlaşdırır və infeksiyaların azalmasına kömək edir. Eyni zamanda, mineral su mənbələri, bədən üçün vacib minerallar və elementlərlə zəngin olduğu üçün, hidroterapiya və digər müalicə üsullarında faydalıdır. Bu təbii müalicə metodları, xəstələrin bərpa prosesini sürətləndirmək və sağlamlıq vəziyyətlərini yaxşılaşdırmaq üçün əlavə dəyər yaradır. Beləliklə, Duzdağ kimi bölgələr,

sağlamlıq turizmi üçün mühüm mərkəzlərə çevrilərək, xəstələrə təbii resurslardan faydalanaraq müalicə olunma imkanı təqdim edir.

Stressin azaldılması və psixoloji faydalar. Sağlamlıq turizmi, yalnız fiziki müalicə ilə məhdudlaşmır; eyni zamanda, psixoloji rahatlama və emosional rifahın artırılması ilə də bağlıdır. Təbii mühitlərdə, xüsusən də spa şəraitində keçirilən vaxt, insanların stres səviyyələrini azaldır və ümumi rifahlarını yaxşılaşdırır. Duzdağ kimi bölgələr, sakit və rahat atmosferləri ilə tanınır, burada xəstələr, müalicə prosesinin bir hissəsi olaraq, təbiət ilə iç-içə olma imkanı əldə edirlər. Təbii mühitin təqdim etdiyi sakitlik, meditasiya və relaksasiya metodlarını tətbiq etməyə şərait yaradır ki, bu da psixoloji sağlamlığın qorunmasına və stresin azaldılmasına kömək edir. Eyni zamanda, spa müalicələri, masajlar və digər rahatlama üsulları, bədən gərginliyini azaltmaqla yanaşı, zehni yorğunluğu da aradan qaldırır. Nəticədə, sağlamlıq turizmi, insanların yalnız fiziki sağlığına deyil, eyni zamanda psixoloji və emosional rifahına da əhəmiyyətli dərəcədə müsbət təsir göstərir.

Beynəlxalq əlaqələrin gücləndirilməsi. Müalicə-sağlamlıq turizmi, müxtəlif ölkələr arasında mədəni mübadilə və əlaqələrin inkişafına mühüm şərait yaradır. Bu sahə, fərqli mədəniyyətlərdən olan insanların tibbi xidmətlər üçün bir araya gəlməsini təmin edərək, daha geniş və dinamik bir sosial şəbəkənin formalaşmasına kömək edir. Müxtəlif millətlərdən gələn xəstələr, müalicə müddətində yalnız tibbi xidmətlərdən faydalanmır, eyni zamanda, öz mədəniyyətlərini, ənənələrini və yaşam tərzlərini paylaşma imkanı əldə edirlər. Bu qarşılıqlı əlaqələr, fərqli xalqlar arasında anlayış və dostluq bağlarını gücləndirir. Eyni zamanda, beynəlxalq əlaqələrin genişlənməsi, sağlamlıq mərkəzlərinin müasir tibbi yanaşmalarını və praktikalarını dünya miqyasında yayma imkanlarını artırır. Nəticədə, müalicə-sağlamlıq turizmi, sadəcə tibbi xidmətlərin mübadiləsi deyil, eyni zamanda, mədəniyyətlərarası əlaqələrin inkişafı və beynəlxalq dostluğun təməllərinin qoyulması üçün əhəmiyyətli bir platforma rolunu oynayır.

Mənbə: <https://nuhcixan.az/news/cemiyyet/7463-benzersiz-tebii-sefa-menbeyi-duzdaq-fizioterapiya-merkezi>

Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzi, həm yerli, həm də beynəlxalq səviyyədə sağlamlıq turizmi üçün cəlbedici bir nöqtədir. Müxtəlif müalicə paketləri və tur proqramları, fərqli tələblərə və ehtiyaclara uyğun hazırlanaraq turistlərin diqqətini çəkir. Mərkəz, tənəffüs yolu xəstəliklərindən əziyyət çəkənlərdən tutmuş, stressdən qurtulmaq istəyənlərə qədər geniş bir müştəri bazasına xidmət göstərir. Eyni zamanda, müasir avadanlıqlar və ixtisaslı mütəxəssislərin təqdim etdiyi

müalicə metodları, turistlərə keyfiyyətli və effektiv xidmətlər təqdim edərək onların gözləntilərini qarşılayır. Təbii mühit, rahatlama imkanları və mədəni irsin zənginliyi, Duzdağda turistlərin cəlb edilməsində əlavə üstünlüklər yaradır. Bu aspektlər, mərkəzi sağlamlıq turizmi sahəsində uğurlu bir mərkəz halına gətirərək, regionun turizm potensialını artırır.

Naxçıvan bölgəsində turizmin artması ilə müşayiət olunan statistik göstəricilər, 2023-cü ildə

bölgəyə gələn turistlərin sayında 20%-lik artımın qeyd edildiyini göstərir. Bu artım, xüsusilə müalicəvi mərkəzlərə olan marağın yüksəldiyini sübut edir. Tədqiqatlar göstərir ki, duzlu hava terapiyası, xüsusilə tənəffüs yolları və əzələ problemləri ilə bağlı müalicələrdə 85%-dən çox müsbət təsir göstərə bilər. Naxçıvan Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzi, bu müalicə metodlarını tətbiq edərək, fizioterapiya mütəxəssisləri tərəfindən həyata keçirilən müalicə proqramlarının uğurunu artırır; nəticədə, əzələlərdə ağrıların və funksional məhdudiyyətlərin 40%-dən çox azalmasına səbəb olur. Bu məlumat, mərkəzin təqdim etdiyi müalicə xidmətlərinin keyfiyyətini və effektivliyini nümayiş etdirir. Beləliklə, Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzi, xəstələrin müalicə prosesini daha effektiv edir və sağlamlıq turizmi sahəsində Naxçıvanın önəmli bir mərkəzi halına gəlməsinə kömək edir.

Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzinin turizm potensialının inkişaf perspektivliyini artırılması üçün təşəbbüslər. Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzinin turizm potensialını artırmaq üçün bir sıra təşəbbüslər həyata keçirilməlidir. Bunlar arasında:

- müxtəlif müalicə paketləri hazırlamaq, müxtəlif yaş qrupları və ehtiyaclara uyğun xidmətlər təqdim etmək. Məsələn, stress azaldılması, reabilitasiya, sağlamlıq yoxlamaları və spa xidmətləri,
- sağlamlıq və müalicə mövzularında seminarlar, işgüzar konfranslar və sağlamlıq festivalları təşkil edərək, mərkəzi daha geniş auditoriyaya tanıtmmaq,
- sosial media, veb saytlar və beynəlxalq turizm sərgiləri vasitəsilə effektiv reklam kompaniyaları həyata keçirmək,
- müştəri rəylərini və təcrübələrini paylaşmaq üçün platformalar yaratmaq,
- turizm agentlikləri və beynəlxalq tibb mərkəzləri ilə əməkdaşlıq edərək, turistləri cəlb edəcək paketlər təqdim etmək,
- Duzdağ bölgəsinin unikal təbii resurslarını (mineral sular, duzlu hava) vurğulayan tur paketləri yaradaraq, təbii mühitin müalicəvi faydalarını ön plana çıxarmaq,
- qonaqlar üçün rahatlıq təmin etmək məqsədilə otel və restoranlarla sıx əməkdaşlıq edərək, mükəmməl qonaqpərvərlik xidmətlərini təqdim etmək,

- yerli mədəniyyət və ənənələri tanıdan tədbirlər və ekskursiyalar təşkil edərək, turistlərin bölgəyə olan marağını artırmaq.

- mərkəz, müxtəlif müalicə paketləri və metodlarının tətbiqi ilə müştəri bazasını genişləndirməli yeni müalicə üsullarının, alternativ terapiyaların və sağlamlıq proqramlarının əlavə edilməsi ilə, daha çox turistin cəlb edilməsinə nail ola bilər,

- dünyanın müxtəlif ölkələrinin müalicə mərkəzləri və turizm agentlikləri ilə əməkdaşlığın qurulması, mərkəzin beynəlxalq tanınmasını artıraraq, daha çox turistin cəlb edilməsinə imkan yaradır,

- mərkəz, tibbi araşdırmaların və təhsil proqramlarının həyata keçirilməsi ilə mütəxəssislərin yetişməsinə və yeni müalicə metodlarının inkişafına töhfə verə bilər. Bu, xidmətlərin keyfiyyətini artırır,

- bölgədəki turizm infrastrukturunu, otel və restoranların inkişafı, nəqliyyat və digər xidmətlərin təkmilləşdirilməsi, turistlərin rahatlığını təmin edərək, cəlb etmə potensialını artırır,

- Naxçıvanın zəngin mədəni irsi və təbii resursları, turistlərin marağını artırmaq üçün, yerli mədəniyyəti tanıdan tədbirlər, ekskursiyalar və festivalların təşkili.

Nəticə.

Müalicə-sağlamlıq turizmi yalnız iqtisadi faydalar təqdim etməklə kifayətlənmir, bu, insanların sağlamlıqlarını bərpa etmək, psixoloji rahatlama əldə etmək və ümumi rifahlarını artırmaq üçün əhəmiyyətli bir vasitədir. Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzi kimi müəssisələr, müasir tibbi yanaşmalar və unikal təbii resursların istifadəsi ilə bu tendensiyanın inkişafına müstəsna töhfə verirlər. Onlar, həm yerli, həm də beynəlxalq səviyyədə sağlamlıq turizminin önəmli bir hissəsi halına gələrək, xəstələrə keyfiyyətli müalicə xidmətləri təqdim edir, iqtisadiyyatı canlandırır və mədəni mübadiləyə şərait yaradır. Beləliklə, müalicə-sağlamlıq turizmi, cəmiyyətin sağlamlığını və rifahını artırmaqla yanaşı, iqtisadi inkişafın da öz tövəsinə verə bilər.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Bağırılı S.H. Müalicə-sağlamlıq turizminin əsas resursları və onun təşkili metodikası. *Bakı Universitetinin xəbərləri. Təbiət elmləri seriyası*. 2018; 3(2). 132-140.

2. Güllalıyev Ç.G. Turizm fəaliyyətinin ekoloji-erqonomik əsasları (Dərslik). Bakı QHT nəşriyyatı, 2017. s.20-21

3. Güllalıyev Ç.G., Mədətov İ.İ., Bilalov B.Ə., Bayramova G.Ç. İdman (Dərslik). Bakı QHT nəşriyyatı, 2018.

4. İmrani Z.T., Zeynalova K.Z. Azərbaycan Respublikasında müalicə-sağlamlıq turizmi. *Turizmin coğrafi problemləri, diyarşünaslıq və ekologiya: beynəlxalq elmi-praktik konfrans*. 2014; Almata.

5. Ахмедова И.И., Джафарова Г.Дж. Лечебно-оздоровительный туризм и его перспективы в Азербайджанской республике. *Приволжский научный вестник*. 2016; 8(60), 77-82.

6. Багирли С.Х. Возможности лечебно-оздоровительного туризма связанные с пещерным туризмом на примере Дуздага // "Рекреационная география и туризм". – Науковий записки, №1. – 2018, – с.132-136.

7. Гулиев Р.Г. О стимулировании лечебно-оздоровительного туризма в Азербайджане как важного вида рекреационной деятельности// Экономика та держава № 1/2019, с. 55-61.

8. Гулиев Р.Г. Перспективы развития лечебно-оздоровительного туризма в Азербайджане// Экономический вестник Донбасс № 2(60), 2020, с. 78-83.

9. <https://www.imtj.com>.

Guler Chingiz BAYRAMOVA

MSEAR ac. Name of H.A. Aliyev. Institute of Geography

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-3197-0261>

Ilhama Agamusa ZEYNALOVA

MSEAR ac. Name of H.A. Aliyev. Institute of Geography

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-2648-4621>

THE SIGNIFICANCE AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF DUZDAĞ PHYSIOTHERAPY CENTER AS A MEDICAL AND HEALTH TOURISM DESTINATION

Summary

Medical tourism has been growing significantly worldwide in recent years. People travel to different countries to improve their health and access treatment services at more affordable prices. The international health tourism market is projected to exceed \$100 billion in 2023, indicating a growing interest in medical tourism. Nakhchivan Duzdag Physiotherapy Center makes an important contribution to the development of this field with its unique therapeutic resources. The center is equipped with modern medical equipment and serves patients with various treatment methods. Studies show that salt air therapy is more than 85% effective for respiratory diseases. The economic impact of health tourism is accompanied by the creation of new job opportunities, infrastructure development and revitalization of the local economy. Duzdag Physiotherapy Center is an attractive center for health tourism both locally and internationally and increases the tourism potential of the region. Medical tourism serves not only to restore people's health, but also to ensure economic prosperity, social development and cultural exchange.

Keywords: Nakhchivan, Duzdag, tourism, treatment-health, development.

Гюляр Чингиз кызы БАЙРАМОВА

Институт географии имени акад. Г.А. Алиева НАН Азербайджана, Баку, Азербайджан

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-3197-0261>

Ильхама Агамуса кызы ЗЕЙНАЛОВА

Институт географии имени акад. Г.А. Алиева НАН Азербайджана, Баку, Азербайджан

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-2648-4621>

Резюме

В последние годы медицинский туризм значительно растет во всем мире. Люди едут в разные страны, чтобы улучшить свое здоровье и получить доступ к лечебным услугам по более доступным ценам. По прогнозам, в 2023 году международный рынок медицинского туризма превысит 100 миллиардов долларов, что указывает на растущий интерес к медицинскому туризму. Нахчыванский физиотерапевтический центр «Дуздаг» вносит важный вклад в развитие этой области благодаря своим уникальным терапевтическим ресурсам. Центр оснащен современным медицинским оборудованием и обслуживает пациентов различными методами лечения. Исследования показывают, что терапия солевым воздухом более чем на 85% эффективна при респираторных заболеваниях. Экономическое воздействие оздоровительного туризма сопровождается созданием новых рабочих мест, развитием инфраструктуры и оживлением местной экономики. Физиотерапевтический центр Дуздаг является привлекательным центром оздоровительного туризма как на местном, так и на международном уровне и увеличивает туристический потенциал региона. Медицинский туризм служит не только восстановлению здоровья людей, но и обеспечению экономического процветания, социального развития и культурного обмена.

Ключевые слова: *Нахчыван, Дуздаг, туризм, лечение-здоровье, развитие.*